

Deurne

DEURNE

**VAN NEDERIG VEENDORP
TOT BLOEIENDE, VERSTEDELIJKE
PLATTELANDSGEMEENTE**

Ten noordoosten van Eindhoven (28 km) en tussen de Brabantse gemeenten Helmond (11 km), Bakel en Asten en de Limburgse gemeenten Venray (15 km), Horst en Meijel ligt het zeer oude, historiserijke Deurne.

Een aanzienlijke gemeente, gesitueerd temidden van het uitgestrekte hoogveengebied „De Peel“.

Het aantal inwoners bedraagt momenteel ruim 27.000, de totale oppervlakte 11.800 ha. Deurne is, wat grootte betreft, de grootste gemeente van Noord-Brabant en één der grotere van Nederland.

De gemeente bestaat uit negen dorpen, te weten de beide kerkdorpen van Deurne (11.000), St. Jozefparochie (3.100), Walsberg (2.200), Zeilberg (3.500), Vlierden (1.200), Liessel (3.300), Helenaveen (900) en Neerkant met plm. 1.800 inwoners.

In dit negental dorpen vormen buurtschappen als Hoogdonk, Vreekwijk, Heittrak, Panoven, Moosdijk, Schans, Goor, Voorpeel, Hanenberg, Snoerts en Riet vrij afgeronde groeperingen.

...turfveld in de Peel...

...één van de laatste Peelwerkers is Toon Koolen. Hij doet het werk nog wel eens....

De dorpen Liessel en Vlierden waren tot aan de Bataafse omwenteling zelfstandige „Heerlijkheden” en Vlierden had en behield zelfs de status van „gemeente” tot het jaar 1926, toen het bij Deurne werd gevoegd. Deurne maakt deel uit van de gemeenten die tezamen het Streekgewest Helmond vormen.

Deurne heeft de laatste decennia een ware metamorfose ondergaan. Het arme, nederige veendorp is uitgegroeid van een gemeenschap van peelwerkers tot een bevolking die een goed belegde boterham verdient in de verzorgende sector, landbouw en in de industrie.

Deurne is een verstedelijkte plattelandsgemeente geworden met een zeer gemêleerde bevolking, waar werkgelegenheid en een bloeiend gemeenschapsleven hand in hand gaan.

Er zijn in Deurne nog mensen, die zich herinneren, dat hun grootvaders hen vertelden dat er een tijd is geweest, dat Deurne weliswaar op de kaart van Nederland stond aangegeven, maar dat men nauwelijks wist hoe men er kon komen zonder door diepe moerassen opgezogen te worden.

... Frans Kivits - de echtgenoot van vuil Sientje, door Antoon Coolen in zijn boek „vuil Leentje" genoemd - voor zijn plaggenhut op de Hanenberg tussen Zeilberg en Liessel. De foto dateert uit 1923...

Het Peelgebied was sinds onheuglijke tijd een grote verlaten vlakke, een soort niemandsland, met een bodem die onvast en op vele plaatsen moerasig was.

Slechts weinigen waagden zich in dit gebied. Het was een eenzame wildernis, meer zwart dan groen getint.

Dat „zwarte" werd in het midden van de vorige eeuw ontgonnen. Voor het vervoer van de gewonnen turf — toen nog de brandstof bij uitstek — werden tal van kanalen gegraven. De aanleg van de spoorlijn door de Peel in 1866 droeg bij tot de opheffing van het isolement van de streek. De trein vervoerde de veenarbeiders en de turf.

De uitgeveende grond werd later als bodem gebruikt voor de aanleg van wei- en bouwland. Geleidelijk aan werd de Peel opgefleurd met akkers, bomen en boerenhofsteden. Dorpen werden gesticht, wegen aangelegd.

...door de aanleg van wegen werd Deurne vanuit alle richtingen gemakkelijk bereikbaar....

...via het station heeft men directe verbindingen met de steden Helmond, Eindhoven en Venlo. Vanuit deze plaatsen zijn er directe aansluitingen op het gehele Nederlandse spoorweganet....

...Deurne binnenkomend valt al gauw het prachtige natuurschoon op, zoals de pittoreske karpervijver in het kerkdorp Helenaveen...

...en heidelandschappen, waar de stuifzandheuveld met hun witte, blinkende koppen boven de paarse heide uitsteken...

...het dagelijks leven speelt zich voor een groot deel af in het gebied rondom de Markt, waar het een komen en gaan is van bezoekers, winkelende huisvrouwen en zakenmensen....

...in vier kerkdorpen bleef de windmolen behouden. Bij het Klein Kasteel bevindt een watermolen zich nog in goede staat. Het gemeenschapsleven biedt ook in deze kerkdorpen vele mogelijkheden op cultureel, sportief en sociaal terrein....

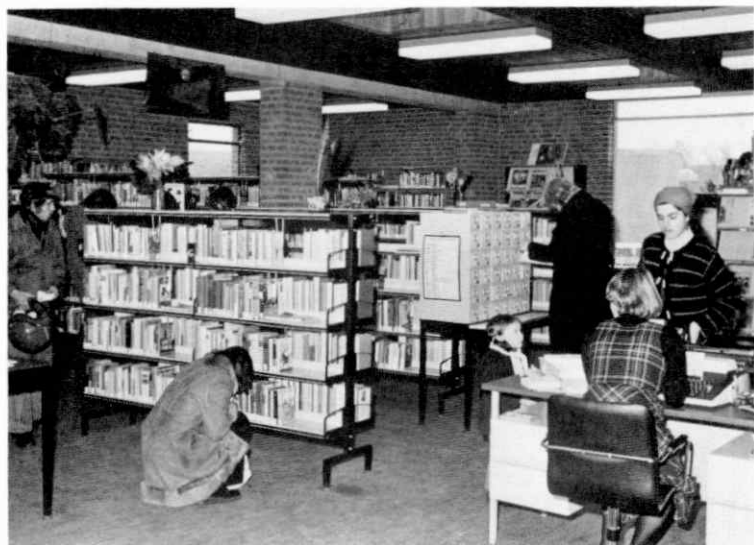
...het „Dinghuis” staat al heel wat eeuwen op Deurne's bodem. Tot de Franse tijd diende het gebouw als rechthuis en was het de gewone vergaderplaats der Dingbank, de plaats dus waar geding gevoerd, recht gesproken werd....

...het gemeentemuseum „De Wieger” is een culturele trekpleister. O.a. is hier een belangrijke collectie volkskunst ondergebracht, verzameld door de in 1969 overleden Hendrik Wiegersma...

...naast de wisselende exposities in „De Wieger”, treft men tevens een belangrijke verzameling schilderijen aan van figuratieve expressionisten uit de periode 1918 tot 1940....

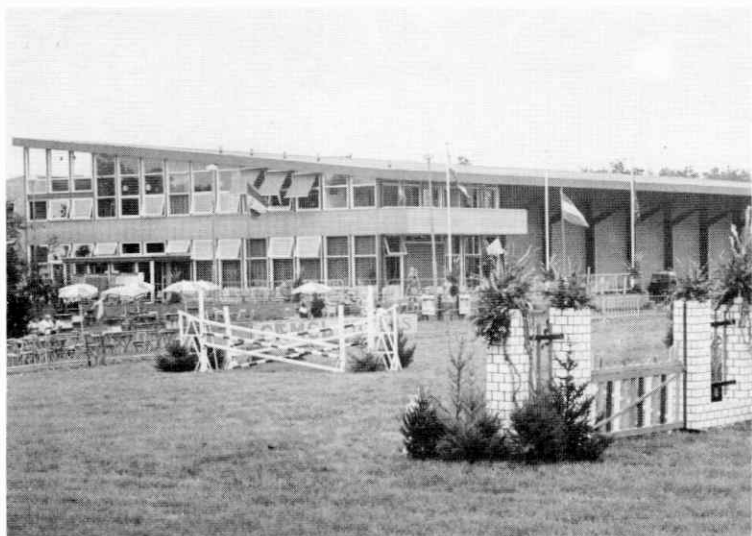
...het gemeenschapshuis „de Vierspan” biedt ruimte aan talrijke maatschappelijke, artistieke en culturele groepen. Voor de leergierigen is er volop keus in de uitgebreide bibliotheek....

....accommodaties voor sport en spel hebben de voortdurende aandacht van het gemeentebestuur. Tientallen gymzalen, waaronder micro-sport-hallen, kwamen gereed. De grote sporthal aan de Burgemeester Roefsiaan is geschikt voor alle mogelijke zaalsporten....

....zwembad „De Wiemel”, bestaande uit een overdekt bad en een verwarmd openluchtbad, is niet meer weg te denken uit de Deurnese samenleving....

...dankzij het Nederlands Hippisch Centrum, gelegen in het Zandbos, geniet Deurne internationale bekendheid op paardesportgebied....

....met forse stappen voorwaarts wordt de wandelsport beoefend. Hoogtepunt in dit onderdeel van het plaatselijk sportgebeuren is de traditionele avondvierdaagse....

...als een oase van rust in de steeds in beweging zijnde maatschappij staat het Klein Kasteel aan het Haageind...

...de toename van de bevolking vereist uitgebreide en aangepaste voorzieningen op velerlei terrein. Op medisch gebied vervult het St. Willibrordus-ziekenhuis met een uitgebreide staf specialisten een streekfunctie...

...een streekfunctie op onderwijsgebied vervult het Peelland-college met ondermeer richtingen voor h.a.v.o., atheneum en een handelsavondschoonl...

...wie meer de technische kant uit wil, kan zich bekwamen op de lagere technische school....

...toename van de bevolking betekent ook een aanpassing van de middenstand. Dat Deurne op dit terrein ook niet stil staat, bewijst het riante overdekte winkelcentrum „De Martinet“. Ook in de andere wijken van Deurne is het gezellig winkelen (bijvoorbeeld tijdens de wekelijkse koopavond op vrijdag)....

...de weekmarkt op het plein aan de Hogeweg is het domein van de enthousiaste marktlieden, die op luide wijze hun waren aan de man, of veelal aan de vrouw trachten te brengen....

...vanuit het politiebureau aan de Zandbosweg waakt de gemeentepolitie over de veiligheid van de meer dan 27.000 inwoners....

....met het stijgende aantal inwoners neemt de vraag naar woningen toe. Vooral „De Koolhof” heeft een belangrijk aandeel gehad in de huisvesting van vele inwoners....

....voor de ouderen bestaan volop recreatiemogelijkheden. Het leggen van een kaartje is slechts een klein onderdeel van de ontspanning die geboden wordt....

... het gemeentebestuur, geassisteerd door haar ambtelijk apparaat, houdt het oog scherp op de toekomst gericht; dat zij daarbij door de bomen het bos nog ziet, blijkt wel uit bovenstaande foto...

... aan de receptie in het gemeentehuis staat men klaar om U de weg te wijzen naar de verschillende afdelingen...

Prominenten uit verleden en heden

Coolen, Antoon geboren te Wylre op 17 april 1897. Overleden te Waalre op 9 november 1961.

Toen hij 6 jaar oud was vestigden zijn ouders zich in Deurne. Hier heeft het landschap hem herhaaldelijk geïnspireerd en het volksleven hem voedsel gegeven voor zijn romans.

Na de lagere school bezocht hij het gymnasium te Heeswijk. De historicus Ouwering gaf hem boeken te lezen van Conscience, Renier, August Snieders en Stijn Streuvels. Zijn eerste stappen op het journalistieke pad worden in de eerste wereldoorlog gezet bij een drukkerij-uitgeverij te Helmond.

In 1923 verhuisd naar het Gooi, schrijft hij zijn eerste boek „Jantje de schoenlapper en z'n Weensch kiendje”. In 1928 gevolgd door zijn eerste grote roman „Kinderen van ons volk”;

gevolgd door „De Peelwerkers” (1930) en „De goede moordenaar”. Inmiddels heeft Coolen de Van der Hooft-prijs gekregen.

In 1930 keert Coolen terug naar Deurne. Daar ontstaan „Het dorp aan de rivier” (1934), welke roman na de tweede wereldoorlog werd verfilmd en de „Vier jaargetijden”, welke in 1934 als toneelstuk verscheen.

In 1960 verschijnt zijn laatste roman „Stad aan de Maas”. Antoon Coolen was de stem van het oude Brabant: „De man die het volksleven van de vorige eeuw voor altijd vastlegde; de man die heimwee had naar wat onherroepelijk voorbij ging”.

Van Doorne, Hub, geboren op 1 januari 1900 te Horst (L.), zoon van de Deurnese smid Van Doorne, is grondlegger en president van Van Doorne's Automobielfabrieken. In 1965 trad hij als zodanig terug. De verdiensten welke Hub van Doorne voor de gemeenschap van Deurne heeft zijn zo talrijk, dat een volledige opsomming moeilijk is te geven.

Gememoreerd dient echter te worden zijn stuwende kracht achter het circus „t Hoefke”, dat, gedragen door de belangeloze medewerking van vele Deurnenaren, gedurende meer dan 10 jaren in vele plaatsen in het land optrad, en waarvan de opbrengsten ten goede kwamen aan sociale, charitatieve en culturele instellingen.

Vermelding verdient ook het grote aandeel dat hij had in de voorbereiding en realisering van o.m. de bouw van de naar hem genoemde technische school, het St. Willibrordcollege, het Peellandcollege, het ziekenhuis, het Nederlands Hippisch Centrum, het gemeenschapshuis „De Vierspan” en de Dr. Hub van Doornezaal. Met zijn ruime belangstelling werd hij een stimulerende kracht voor het verenigingsleven. Dat hebben niet alleen de Koninklijke Harmonie Deurne, K.D.O., amateurcircus „t Hoefke” en het St. Jorispiloot ondervonden. Hub van Doorne heeft ook grote verdiensten als pleitbezorger bij de hogere overheden voor de verbetering van woon-, werk- en leefklimaat van Zuid-oost-Brabant.

Voor zijn technische bekwaamheden werd hij in 1953 benoemd tot eredoctor van de Technische School te Delft.

Voor uitzonderlijke verdiensten gedurende vele jaren op sociaal en cultureel terrein ten behoeve van de plaatselijke gemeenschap werd hij benoemd tot ere-burger van Deurne.

In 1965 werd in deze gemeente aan de hoofdweg van het door hem bijzonder bevorderde industrieterrein de naam van Dr. Hub van Doorneweg gegeven.

Noordewier, Aaltje geboren te Deurne op 1 september 1868, overleden te Hilversum op 6 april 1949. Na het overlijden van haar vader, die predikant was bij de Nederduits hervormde gemeente, verhuisde het gezin in 1875 naar Helmond en later naar Arnhem.

In beide plaatsen kreeg Aaltje muziekles. Op het conservatorium kreeg zij onderricht van de vermaarde Messchaert. In 1893 trad zij in het huwelijk met de kunstschilder tevens doctor in de klassieke letteren, Michiel Noordewier. Het echtpaar vestigde zich in Hilversum. De band met haar geboortedorp kwam tot uiting in de naam die zij aan haar villa gaf namelijk „Nieuw Deurne”. Zij trad als sopraan op in vrijwel alle grote muziekcentra van Nederland, België, Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland. Zij ontwikkelde zich tot de meest gevierde zangeres van haar tijd.

Onvergetelijk was zij in de Matthäus-Passion van Johann Sebastian Bach, de Messias van Georg Friedrich Händel en de C-molmis van Wolfgang Amadeus Mozart.

Daarnaast was zij docente verbonden aan diverse conservatoria en vond zij nog tijd om in haar villa te Hilversum onderricht te geven. Tot haar leerlingen kunnen gerekend worden Aafje Heynis, Laurens Bogtman en Dora Lindeman.

In 1930 werd een gedenksteen onthuld in de gevel der Hervormde pastorie te Deurne, Helmondseweg 20, het geboortehuis van Aaltje Noordewier.

Op 1 september 1968 werd door de Deurnese gemeenschap het feit herdacht dat het 100 jaar geleden was dat deze zangeres in Deurne werd geboren en wel door het plaatsen van een beeld, vervaardigd door de Deurnese kunstenaar Frans Jacobs.

De nauwe band welke tussen Aaltje Noordewier en de Deurnese gemeenschap bestaan heeft, komt tot uiting in de naam van de muziekschool.

Ouwerling, Hendrik Nicolaas geboren te 's-Hertogenbosch op 24 december 1862, overleden te Deurne op 12 oktober 1932. In 1880 aangesteld als onderwijzer te Liessel en in 1882 overgeplaatst naar Deurne. Zijn ideeën, die hij naar aanleiding van onderwijskwesaties in enkele artikeltjes in de Limburgse Koerier uitte, maakten hem „ongeschikt” om bij de omzetting van de openbare school in een bijzondere in 1896, te worden overgenomen.

Deze periode van Ouwerlings schoolmeestersleven werd verdienstelijk geschilderd door H. H. J. Maas in zijn roman „Het Goud van de Peel” (1909).

Na zijn ontslag richtte hij een cursus op voor de studie van de hoofdakte en gaf daaraan de meeste lessen. In juli 1899 werd hem de redactie opgedragen van „De Zuidwillemsvaart”. Tot 1923 heeft Ouwerling in dit blad door pittig-geschreven en scherp omlijnde artikelen week in week uit gewerkt aan de ontwikkeling van het eigen Brabantse, aan de uitroeiing van misbruiken en uitwassen, die de bloei en de vooruitgang van dit gewest belemmerden.

In 1908 verscheen zijn boek „Uit de Donkere Gewesten”, handelend over de wantoestanden in Brabant en Limburg en het lage peil waarop een groot deel van het volk stond.

Ouwerling was een pionier voor de Brabantse ontwikkeling en vooruitgang. Van zijn hand verscheen ook „Geschiedenis der Dorpen en Heerlijkheden Deurne, Liessel en Vlierden”.

Wiegersma, Hendrik geboren te Lith op 7 oktober 1891, overleden te Deurne op 6 april 1969.

Hendrik Wiegersma was — zoals zijn vader — geneesheer en vestigde zich in 1917 te Deurne.

Hij heeft zich een zeer eigen plaats verworven in de plattelandsgemeenschap, een plaats die ook vooral door zijn specifieke kennis en kunde op geneeskundig terrein zijn naam tot ver buiten de grenzen deed bekend worden.

Omstreeks 1925 zet hij de eerste schreden op het pad der beeldende kunst. Op aandringen van de Russische beeldhouwer Moissy Kogan gaat Wiegersma schilderen en ontwikkelt al zeer spoedig een persoonlijke stijl in inhoud en vormgeving.

Naast geneesheer en schilder was Wiegersma tevens een vaardig schrijver. Een respectabel aantal geschriften over de meest uiteenlopende onderwerpen zijn van zijn hand verschenen, o.m. „Tegen de draad in”, „De Breischei”, „Volkskunst in de Nederlanden” en „Een schrifit vol fouten”.

Wiegersma is eveneens bekend als verzamelaar van volkskunst. In het gemeentemuseum „De Wieger”, gelegen aan de Liesselseweg, bevindt zich een collectie van werken van figuratieve expressionisten uit de periode 1918-1940. Daarnaast beschikt het museum over een uitgebreide verzameling volkskunst, bijeengebracht door de arts-collectiehouder.

In de oude parochiekerk is een altaar met een drieluik, door hem in 1955 voltooid, te bezichtigen, en in het trappenhuis van het gemeentehuis een glas-in-lood van de patroonheilige van de gemeente, St. Willibrordus. Een levensbeschrijving van de overleden inwoner verscheen van de hand van Jan van der Harten, de Eindhovense kunstcriticus, thans Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant. Het werk is geïllustreerd met reproducties van de voornaamste schilderijen.

